

מנה בדת

שינוי הדף היומי בדון קצרו

לע"נ הגאון רבי עקיבא בן רבי
יצחק קיסטר זצוק"ל
הנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 21 פרשת במדבר תש"פ

שבת עט-פה

רב אומר שדוכסוסטוס הוא כקלף וניתן לומר שהוא דיבר לענין תפילין שכותבים גם על דוכסוסטוס וא"כ המשנה שאומרת שקלף שיעורו כדי לכתוב תפילין היינו לכתחילה, והברייתא שאומרת שהלכה ל משה מסיני שתפילין על הקלף ומזוזה על דוכסוסטוס קלף במקום שיעור ודוכסוסטוס במקום בשר זה רק לכתחילה, והברייתא שאומרת שינה פסול היא מדברת במזוזה, ומה שכתוב שינה בזה ובזה פסול היינו במזוזה שכתבה על קלף במקום שיעור או בדוכסוסטוס במקום בשר, ועוד י"ל שזה מחלוקת תנאים ששינוי בברייתא שלת"ק שינה בזה ובזה פסול ולר' אחא בשם ר' אחי או ר' יעקב בר חנינא כשר, ורב פפא אומר שרב סובר כתנא דבי מנשה שכתבה על נייר ומטלית פסולה על קלף גויל ודוכסוסטוס כשר וזה לא מדובר במזוזה שהרי היא פסולה על קלף, אלא מדובר בתפילין וכשר בדוכסוסטוס אך קשה שתפילין פסול גם בגויל וא"כ ברייתא זו נאמרה רק בס"ת, ואין להביא ראיה מברייתא שתפילין וס"ת שבלו אין עושים מזוזה מהם כי הוא מורידם מקדושתם ומשמע שבלי זה היה כשר ולכאורה מדובר שהתפילין היו כתובים בדוכסוסטוס וכשר בהם, אך יש לדחות שמדובר שהיה כתוב על קלף וכמו שאמר ר"ש בן אלעזר שר"מ שהיה כתוב מזוזה על קלף שזה משתמר, ולפ"ז צ"ל בדברי רב שקלף הוא כדוכסוסטוס שגם עליו כתובים מזוזה.

דף פ שנו בברייתא ששיעור הוצאת דיו ב' אותיות בדיו או בקולמוס או בקלמר שהוא קסת הסופר, ורבא הסתפק אם אות אחת בדיו ואחת בקולמוס ואחת בקלמר מצטרפות.

רבא אומר שאם הוציא ב' אותיות וכתבם בהילוכו חייב שכתבתם היא הנחתם, אך אם הוציא אות אחת וכתבה ואח"כ הוציא עוד אחת וכתבה הן לא מצטרפות שכשהוציא את השניה כבר חסרה הראשונה משיעורה, ואם הוציא חצי גרוגרת והגביהה ואח"כ הוציא חצי נוסף אינם מצטרפות שכוון שאינה מונחת זה כמו שקלטה כלב או שנשרפה ואם היא מונחת עדיין מצטרפות. ואם הוציא חצי גרוגרת והניחה ואח"כ הוציא עוד חצי והעבירה דרך עליה מצטרפות תוך ג' ואף שרבא אמר שלרבנן תוך ג' צריך הנחה על משהו זה רק בזרק אך במעביר אין צריך הנחה על משהו.

שנו בברייתא שאם הוציא חצי גרוגרת ואח"כ הוציא עוד חצי בהעלם אחד חייב ובב' העלמות פטור, ולר' יוסי בהעלם אחד חייב רק אם הוציא לרשות אחת ואם הוציא לב' רשויות פטור, ולרבה דוקא כשיש רשות של חיוב חטאת ביניהם, ואם יש כרמלית ביניהן הן מצטרפות, ולרב יוסף גם כרמלית מחלקת אך עץ ששוכב אינו מחלק, ולרבא גם עץ מחלק שאין זה מקום אחד שרבא אמר שרשות שבת היא כרשות גיטין שאם זרק גט לאשתו ונפל על עץ אינו נקרא אותו מקום ולא חל הגט.

שיעור הוצאת כחול כשיעור שכותלים עין אחת שהצנועות שמגלות רק עין אחת כוחלות רק אותה, ור"ש בן אלעזר אומר שכחול לרפואה שיעורו בעין אחת ולקשט בשיעור ב' עינים, ומדובר בכפר שאין צריך צניעות כ"כ והן מגלות ב' עינים וכוחלות אותם.

שיעור הוצאת שעוה לתת על פי נקב קטן של יין. דבק כדי לתת בראש השפסף של קנה ציידים, זפת וגפרית כדי לעשות נקב קטן, לרבנן שיעור הוצאת חרסית כשיעור פה כור ולר' יהודה כשיעור פטופט דהיינו בסיס של כירה, ודוקא כירה קטנה כמו

דף עט לאביי מה שהברייתא מחלקת לר' יהודה בשטר משפרעו או לא היינו עד שיאמר הלוח פרעתי או לא פרעתי, ורבא אומר שלכו"ע מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, ונחלקו שלת"ק כותבים שובר, ולכן אין חייב בהוצאת השטר הפרוע כי אינו צריך לו, ולר"י אין כותבים שובר ולכן הוא צריך לו, ורב אשי מבאר שהוא צריך אותו להראות למלוה אחר שהוא פורע חובות.

רבא שאל מה שיעור מוציא עור מעובד, ור"נ אמר לו ששיעורו כהוצאה כדי לעשות קמיע שהרי שנינו ששיעור מלבן מנפץ וצובע וטוה הוא כמלא רוחב הסיט כפול וכן שיעור האורג, וכמו ששיעור המלאכות לטוה שיעורם כטוהיה כך שיעור הוצאת עור כעיבוד כקמיע ואין חילוק בין אם מוציא כדי לעבד או שלא, אך קשה ששינוי חילוק בסממנים שבסממנים שרויים שיעורם כדי לצבוע דוגמא לאירא ובסממנים שאינם שרויים שנינו ששיעורם כדי לצבוע בגד קטן לפי סכא של כיוסי ראש, ויש לומר כדברי ר"נ בשם רבה בר אבוה שאין אדם טורח לשרות סממנים בשביל דוגמא, אך קשה שבזרעוני גינה שנינו שלת"ק קודם זריעה שיעורם פחות מכגרוגרת ולר"י בן בתירא ה' זרעונים, ואילו אחר זריעה שנינו שלר"ע זבל וחול הדק שיעורם כדי לזבל קלח של כרוב ולחכמים כדי לזבל כרישה, ורב פפא חילק שקודם זריעה השיעור גדול יותר שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה, אך קשה שלענין טיט קודם גיבולו שנינו שלחכמים שיעור מים שופכים ברביעית, שראוים הם לגיבול טיט, ואילו אחר גיבולו שנינו שהמוציא טיט שיעורו כדי לעשות פי כור, יש לומר כדלעיל שאין אדם טורח לגבל פחות משיעור פי כור, אך קשה שר' חייא בר אמי אמר בשם עולא שלענין עור יש ג' דרגות בעיבודו, כמצה, כחיפה, כדפתרא, מצה אינו מעובד כלל ללא מלח קמח ועפצים, ורב שמואל בר רב יהודה אמר ששיעורו כדי לצור משקולת קטנה וכשיעור רבע רביעית של ליטרא של פומבדיתא, חיפה הוא רק עם מלח ובזה נאמר השיעור במשנתנו כדי לעשות קמיע, ודפתרא הוא עם קמח ושיעורו כדי לכתוב גט, ויש לומר שבמצה מספיק כדי לצור משקולת כיון שהוא לח ואינו ראוי לעיבוד עדיין ולכן שיעורו יותר מכדי לעשות קמיע, אך קשה ששינוי לענין שיעור בגד לענין טומאה ששיעורו ג' על ג', ושק שיעורו ד' על ד', עור שיעורו ה' על ה' מפץ שיעורו ו' על ו' בין לענין טומאת מדרס בין לענין טומאת מת והברייתא מוסיפה ששיעור זה הוא גם להוצאת שבת וכאן הוא שיעור אחר יש לומר ששם מדובר בקורטבילא שהוא מבושל והוא מתקשה ועשוי לשיבה.

עמוד ב שנינו ששיעור הוצאת קלף כדי לכתוב פרשה קטנה וקשה ששינוי בברייתא ששיעור קלף ודוכסוסטוס הוא כדי לכתוב מזוזה ויש לומר ששם הכוונה למזוזה שבתפילין, ומצאנו בעוד מקום שקראו לתפילין מזוזה ששינוי שרצועות התפילין עם התפילין מטמאות את הידים וכשהם לבדם אינם מטמאות את הידים, ולר"ש הנוגע ברצועה טהור עד שיגע בקציצה עצמה, ור' זכאי אומר משמו שטהור עד שיגע במזוזה עצמה ואין להקשות שכתוב בסיפא קלף כדי לכתוב פרשה קטנה של תפילין שהיא שמע ישראל וא"כ ברישא מדובר במזוזה ממש אלא יש לפרש בברייתא שדוכסוסטוס שיעורו כדי לכתוב מזוזה וקלף כדי לכתוב פרשה קטנה של תפילין.

שר' יהודה אומר לענין עור שיעור קטן משל רבנן כשיעור מנעל לקטן.

עמוד ב המוציא שיער כדי לגבל טיט של פי כור, סיד כדי לסוד אצבע בת קטנה, ורב יהוד האמר בשם רב שבת שהגיעה לפרקה אך לא לשנים עניות טופלות השער בסיד עשירות בסולת, בנות מלכים בשמן המור כמו שכתוב אצל אחשורוש ששה חדשים בשמן המור ורב הונא בר חייא אמר שהוא סטכת ור' ירמיה בר אבא מבאר שהוא שמן זית שלא הביא שלישי, וסכים אותו שמשיר השיער ומעדן הבשר, רב ביבי סך את בתו בשמן המור אבר אבר וקבל בנדונייתה ד' מאות זוז, ונכרי אחד בשכנותו עשה כך לבתו בבת אחת והיא מתה ואמר הנכרי שרב ביבי הרג את בתי ור"נ אמר שרב ביבי שהיה רגיל בשיכר צריך להוריד לבתו שיער ומי שלא רגיל בשתיה א"צ לכך.

לרב כלכול ואנדיפי הוא שיער רגיל ושיער דק יותר, אך קשה שלפ"ז שיעורו של ר' יהודה לסוד כלכול הוא גדול יותר והרי ידוע שר' יהודה מחמיר בשיעור יותר מרבנן ויש לומר ששיעורו של ר' יהודה גדול משל ר' נחמיה אך הוא קטן משל רבנן, אך קשה ששינוי שרבי אמר שנראים דברי ר' יהודה בחבוט שהוא סיד מדולל ודברי ר' נחמיה בסיד עבה כביצה, וקשה לרב ששניהם דיברו בסיד מדולל אלא הוא שיעור בשיער ור' יצחק אומר שאצל ר' אמי ביארו שר' נחמיה דיבר בכלי עם ב' פיות וסותם עם סיד ורב כהנא מקשה שלא מסתבר שאדם ימלא חבית להפסיד את היין שהוא ממתה את הסיד, ורב כהנא מבאר שהסיד עשוי לשנתות לסמן מדה בכלי כמו ששינונו במשנה שהיו שנתות במדת הין עד היכן לנסכי פר איל או כבש. עוד ניתן לפרש שאנדיפי הוא כדי להאדים את המצת, וכמו שגלילי אחד בא לבבל ואמרו לו דרוש לנו במעשה מרכבה ואמר אדרוש לכם כמו ר' נחמיה וחביריו ויצאה צרעה והכתה אותו במצחו ומת ואמרו עליו שמשלו הגיע לו.

משנה לר"ע שיעור הוצאת אדמה כחותם שקים ולחכמים כחותם אגרות, לר"ע זבל וחול הדק שיעורם כדי לזבל קלח כרוב ולחכמים כדי לזבל כרישה, וחול הגס שיעורו כדי לתת על מלא כף סיד, קנה כדי לעשות קולמוס קנה עבה או מרוסס שיעורו כדי לבשל ביצה קלה שבביצים כשהיא טרופה ונתונה באלפס. **גמרא** השיעור של חול גס כדי לתת על פי כף סיידים שחול הוא טוב לסיד, וזה כדעת ר' יהודה בברייתא שאדם לא יסוד את ביתו בסיד אחר החורבן א"כ עירב בו תבן או חול ולר' יהודה תבן מותר ולא חול שאז הוא טרכסיד שהוא חזק יותר ורבא אומר שגם לחכמים כיון שהחול מקלקלו א"כ הוא תיקונו בזמן הזה ולכן שיערו בו הוצאה.

השיעור בקנה כדי לעשות קולמוס שמגיע לקשרי אצבעותיו ורב אשי מסתפק אם קשר העליון או התחתון.

מר בר רבינא שאל את בנו אם הוא שמע מה שיעור ביצה קלה אמר לו שהיא ביצה של צלצלא אמר לו אביו שאם כוונתך שהיא קטנה א"כ תאמר ציפור הקטנה ביותר, והוא שתק אמרהבן האם שמעת על זה אמר לו שרב ששת ביאר שהיא ביצת תרנגולת שהיא הכי קלה לבישול ואף שבשבת שיערו כגרוגרת אמר ר"נ שהשיעור הוא כגרוגרת מביצה קלה כמו כל שיעורי שבת.

דף פא משנה הוצאת עצם כשיעור לעשות תרוד ולר' יהודה כדי לעשות חף, זכוכית כדי לגרוור את ראש הכרכר של האורגים, צרור או אבן שיעורו כדי לזרוק בעוף ולר"א בן יעקב כדי לזרוק בבהמה. **גמרא** אם חף הוא כלי א"כ שיעורו של ר' יהודה גדול יותר וקשה ששינוי ששיעור חכמים גדול יותר אלא מפרש עולא שהוא שיני המפתח, ושנו בברייתא ששיני המפתח טהורים ואם קבעם במפתח טמאים, ושל גל, דלת אף אם קבע במסמר בדלת טהורים שכל המחובר לקרקע הוא כקרקע.

שיעור זכוכית כדי לפצוע בה שני נימים יחד.

השיעור של צרור אמר ר' יעקב בשם ר' יוחנן שזורק בבהמה שהיא מרגישה בו ושיעורו משקל י' זוז.

זונין שאל בביהמ"ד כמה שיעור אבן של בית הכסא אמרו לו ג' אבנים אחת כשיעור כזית ואחת כאגוז ואחת כביצה, אמר להם א"כ צריך להביא עמו משקל אלא שהסכימו חכמים ששיעורו מלא היד וכן הוא בברייתא לר' יוסי שיעורו כאגוז כזית וכביצה ור"ש בר' יוסי אמר בשם אביו שהשיעור הוא כמלא היד.

שנו בברייתא שמותר להכניס בשבת לבית הכסא אבנים מקורזלות לר"מ כאגוז ולר' יהודה כביצה. ורפרם בר פפא אמר בשם רב חסדא שמחלוקתם כאן היא כמו שנחלקו בשיעור אתרוג הקטן.

רב יהודה אמר שאסור להכניס פאיס שהוא רגבי אדמה של בבל כיוון שהם נפרכים.

לרבא אין למשמש בצרור בשבת כמו שעושה בחול ומר זוטרא שאל שזה סכנה אם לא ימשמש אמר רבא שמותר כלאחר יד.

ר' ינאי אומר שבבית הכסא קבוע מותר כמלא היד ואם לא שיעורו כהכרע של מדוכה קטנה של בשמים, ואמר רב ששת שמותר לטלטלה כשיש עליה סימן של קינוח שידוע השימוש בה, אך קשה שקינוח בצרור שקינח בו חברו הוא מ' דברים שמביאים לידי תחתונות: האוכל עלי קנים וגפנים, לולבי גפנים, מוריגי הבהמה בלי מלח, ושדרה של דג, ודג מלוח שאינו מבושל כל צרכו, ושותה שמרי יין, והמקנח בסיד ובחרסית, או בצרור שקינח בו חברו, וכן התולה עצמו בבית הכסא, ויש לומר שאסור דוקא בלח ומותר ביבש ועוד י"ל שמותר לקנח בצד השני שלא קינחו בו, ועוד י"ל שמותר לקנח במה שהוא קינח ולא בשל חברו, ואביי שאל מה הדין אם נטשטש בגשמים אמר רב יוסף שאם רישומן ניכר מותר ואם לא אסור, ורבה בר בר שילא שאל את רב חסדא **עמוד ב** אם מותר להעלותם לגג אמר רב חסדא שמותר כיון שגדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה ורבינא מקשה שר"א התיר לקחת קיסם לחצות שיניו וחכמים התירו רק מאבוס של בהמה ולא חששו לכבוד הבריות שמתגנה במה שבין שיניו, אמר מרימר שיכולים להכין קיסם מאתמול במקום קביעות סעודתו, אך לבית הכסא אין אדם קובע מקום.

רב הונא אסר להתפנות בשבת בנירו של חברו ואין הטעם משום שמקשה את החרישה שא"כ היה אסור גם בחול, ואין הטעם משום תלישת עשבים שהרי ר"ל מתיר לקנח בשבת בצרור שעלו בו עשבים ורק לתלוש אסור, אלא חוששים שיקח מלמעלה ויתן למטה כמו שאמר רבה שמי שהיתה לו גומא וסתמה חייב משום חורש.

רב פפי הוכיח מדברי ר"ל שמותר לטלטל עציץ נקוב בשבת כמו צרור שעלו בו עשבים ורב כהנא דוחה שמותר רק לצורך.

אביי אומר שעציץ נקוב שהיה מונח בקרקע והניחו על יתדות חייב משום תולש ואם היה מונח על יתדות והניחו בקרקע חייב משום נוטע.

ר' יוחנן אסר לקנח בחרס בשבת ואין הטעם משום סכנה או כשפים שא"כ היה אסור אף בחול ואין הטעם משום השרת שערות שהרי אינו מתכוון לכך, ורב נתן בר הושעיא אמר שאדם גדול אמר דבר ויש לבאר את דבריו שהכוונה שלא רק בחול אסור אלא אף בשבת למרות שיש בו תורת כלי, ורבא למד בטעמו של ר' יוחנן מצד השרת נימים והיה קשה לו הרי ר' יוחנן סובר שהלכה כסתם משנה ושינוי שמותר לנזיר לחפוף שערות ולא גזרו מצד דבר שאינו מתכוון, אלא ר' יוחנן אסר משום סכנה או כשפים שפוגעים במי שמקנח בחרס כמו המעשה ברב חסדא ורבה בר רב הונא שנסעו בספינה ואמרה להם מטרוניתא אחת הושיבוני אתכם ולא הסכימו, והיא אמרה

משהו והספינה נעצרה והם אמרו משהו והתירו את הספינה אמרה להם מה אעשה לכם

דף פב שאינכם מקנחים בחרס, ולא מתה כינה בבגדיכם ולא תלשתם ירק מאגודה שאוגדים הגננים.

רב הונא אמר לרבה בנו מדוע אינך מצוי אצל רב חסדא שדבריו מחודדים אמר לו שהוא מדבר עמי בסתם דברים כגון שהיושב בבית הכסא לא ישב במהרה ולא יטרח מאד שהכרכשא יושבת על ג' שינים ושמה ישמטו השינים ויבא לסכנה, אמר לו שזה חיי הבריות ואדרבה לך לפניו.

במקרה שיש לפניו חרס וצורר לרב הונא עדיף לקנח בצרור ולא בחרס ולרב חסדא עדיף לקנח בחרס, וישנה ברייתא מפורשת שהיו לפניו צרור וחרס יקנח בחרס, ורפרם בר פפא מבאר לדעת רב הונא שמדובר באוגני כלים שהם חלקים ואינם מזיקים לכרכשא.

במקרה שהיו לפניו צרור ועשבים נחלקו רב המנונא ורב חסדא אם עדיף צרור או שעדיף עשבים, אך יש להוכיח ממה ששנינו שהמקנח בדבר שהאש שולטת שינוי נושרים יש לומר ששם מדובר ביבשים אך עשבים לחים מותר.

מי שנצרך לנקביו ואינו מתפנה נחלקו רב חסדא ורבינא אם שולטת בו רוח רעה או רוח זוהמא וכן שנינו בברייתא שהנצרך לנקביו ואוכל דומה לתנור שמוסק עם אפרו וזה תחלת רוח זוהמא, רב חסדא אומר שהנצרך לנקביו ואינו מצליח יעמוד וישב ויעמוד וישב, רב חנן אומר שיסתלק לצדדים, לרב המנונא ימשמש שם בצרור, ולרבנן יסיח דעתו ואין הכוונה מלהתפנות אלא יסיח דעתו מדברים אחרים ואז יתפנה, רב ירמיה מדפתי אמר שראה ישמעאלי שעמד וישב פעמיים ואח"כ שפך כקדרה.

שנו בברייתא שהרוצה להכנס לסעודת קבע ילך י' פעמים ד' ד' אמות או ד' פעמים י' אמות ויתפנה ויכנס וישב במקומו.

משנה לר' יהודה שיעור חרס כדי לתת בין פצים לחבירו בשורות לבנים, ולר"מ כדי לחתות באש ולר' יוסי כדי לקבל בו רביעית, ור"מ מביא מהפסוק לא ימצא במחיתתו חרש לחתות אש מיקוד, ור' יוסי הביא ראייה מהמשך ולחשוף מים מגבא. **גמרא** אין לומר ששיעורו של ר' יוסי גדול יותר שהרי בפסוק הוא מובא אח"כ ולא מסתבר שהפסוק מביא שלא ימצא מים עבור קטן וגם לא עבור גדול, ואביי לומד בר"מ שלחנות אש מדובר ביקידה גדולה, ור"מ יבאר את סוף הפסוק לדעתו שלא רק שלא ימצא אצלו דבר חשוב לאנשים אלא גם דבר שאינו חשוב לא ימצא אצלו.

פרק אמר רבי עקיבא

משנה ר"ע אומר שע"ז מטמאה במשא כנדה שכתוב עליה תזרם כמו דווה צא תאמר לו, שכמו שנדה מטמאה במשא כך ע"ז. **גמרא** שנינו במסכת ע"ז שמי שביתו שהיה סמוך לבית ע"ז נפל אסור לו לבנות אלא כונס בקרקע שלו ובונה **עמוד ב** ואם חצי מקום הקיר היה שלו וחצי של ע"ז מודד הד' אמות מהחצי שלו, האבנים העצים והעפר מטמאים כשרץ שכתוב שקץ תשקצנו, ולר"ע הם מטמאים כנדה שכתוב תזרם כמו דוה, ורבה מבאר את הפסוק שתכרה אותו ממך כמו זר, צא תאמר לו ולא הכנס, ולכו"ע ע"ז מטמאה במשא כיון שהיא הוקשה לנדה ונחלקו שלר"ע אבן מסמא דהיינו שהאבן על יתירות והיא נוגעת בכלים שתחתיה היא מטמאה אותם אף שאינה מכבידה עליהם, ולרבנן ע"ז אינו מטמא באבן מסמא כמו שרץ, ולר"ע ע"ז הוקשה לשרץ רק לענין כלים המשמשים שאין מטמא במשא ובאבן מסמא, ולרבנן הוקשה לנדה רק לענין משא, אך קשה שלטומאת משא ניתן להקיש לנבלה, אלא יש לומר שהוקשה ע"ז לנדה שכמו שנדה אינה מטמאה לאברים כך ע"ז אינה מטמאה אלא בשלימות, ולפ"ז מה שר' חמא בר גוריא הסתפק אם ע"ז מטמאה באברים או לא ניתן לפשוט מרבנן ור' חמא הסתפק רק

לדעת ר"ע, ר"א אומר שלכו"ע אין ע"ז מטמאה באבן מסמא ונחלקו רק לענין טומאת משא שלר"ע ע"ז מטמאה במשא כנדה ולרבנן אינו מטמא במשא כשרץ, ולר"ע ע"ז הוקשה לשרץ לענין משמשיה שאינם מטמאים במשא ולרבנן ע"ז הוקשה לנדה לענין שאינה מטמאה לאברים

דף פג אך קשה שלר"ע מצד טומאת משא יכלו להקיש לנבילה, וי"ל שע"ז הוקשה לנדה לענין שאינה מטמאה לאברים ולפ"ז מה שרב חמא הסתפק אם ע"ז מטמאה אברים אינו לדעת ר"א אלא רק לדעת רבה לפי ר"ע, אך קשה ממה ששנינו בברייתא שלת"ק ע"ז ומשמשיה כשרץ, ולר"ע ע"ז כנדה ומשמשיה כשרץ ולכאורה זה כמו שביאר ר"א במחלוקתם, ורבה יבאר כמו שביארו במשנה שלת"ק היא כשרץ רק לענין שאינה מטמאה באבן מסמא, ויש להוכיח ממה ששנינו בברייתא שלת"ק נכרי ונכרית ע"ז ומשמשיה רק הן מטמאים ולא בהיסטן, ולר"ע הם מטמאים וגם בהיסטן וזה כדעת ר"א שאינו מטמא במשא, ורבה סובר שברייתא זו משובשת, שהרי אף שנכרי אין מטמא בזיבה שכתוב דבר אל בני ישראל אך גזרו עליהם שיהיו כזבים לגמרי, וא"כ צריך לבאר בברייתא שנכרי ונכרית הן והיסטן ואבן מסמא שלהם ואילו ע"ז היא והיסטה אך לא אבן מסמא ולר"ע היא והיסטה ואבן מסמא, ור"א מבאר שנכרי ונכרית מטמאים הן והיסטן וגם אבן מסמא שלהם אך ע"ז רק היא ולא היסטה, ולר"ע היא והיסטה, ורב אשי דוחה שא"כ מדוע כתוב הן הרי פשוט שהן עצמם טמאים, ורב אשי מבאר שנכרי ונכרית בין הם שהסיטו אחרים ובין אחרים שהסיטום טמאים, ע"ז שהסיטה אחרים טהורים, אחרים שהסיטו אותה טמאים משמשיה טהורים בין הסיטו בין הוסטו, ולר"ע נכרי ונכרית וע"ז בין הסיטו לאחרים בין אחרים הסיטום טמאים, ומשמשים טהור בין הסיטו בין הוסטו, אך קשה איך שייך שע"ז מסיטה ורמי בר רב ייבא מבאר כמו מה ששנינו שאם זב בכף מאזנים ויש אוכל ומשקה בכף שניה אם כרע הזב טמאים **עמוד ב** ואם הם כרעו טהורים, והברייתא שאומרת שכל הטומאות המסיטות טהורות חוץ מהסט זב שאין לו חבר לכאורה לר"ע יש לו חבר ע"ז, וניתן לפרש בכוונת הברייתא חוץ מזב והדומה לו.

ר' חמא בר גוריא הסתפק האם ע"ז מטמאה אברים, וכשהדיוט יכול להחזירה ודאי היא מטמאה שהיא כמחוברת, והספק הוא אם אין יכול להחזירה האם היא כשבורה או שנאמר שלא חסר בה כלום, וללישנא בתרא כשהדיוט אין יכול להחזירה ודאי היא כשבורה, והספק הוא כשהדיוט יכול להחזירה האם היא נחשבת כמחוברת או שנאמר שהיא כשלופה ומותרת, ונשאר בתיקו.

רב אחדבוי בר אמי מסתפק בע"ז פחות מכזית, לענין איסור ודאי יש גם בקטן כמו ששנינו על הפסוק וישימו להם בעל ברית לאלוקים שזה זבוב בעל עקרון שכל אחד עשה ע"ז והניחה בכיסו וכשזוכרה מוציאה ומחבקה ומנשקה, והספק הוא לענין טומאה האם ע"ז היא כשרץ שמטמא גם בכעדשה או שהיא כמת שמטמא רק בכזית, וישנה ברייתא מפורשת שע"ז פחות מכזית אינה מטמאה שכתוב וישלך את עפרה אל קבר בני העם כמו שמת רק בכזית כך ע"ז, ולרבנן הקישו לשרץ שאינו מטמא במשא ולנדה שאין מטמאה אברים ולמת שאינו טמא בכעדשה, אך קשה שנקיש לחומרא כשרץ לטמאות בכעדשה וכנדה שהיא טמא באבן מסמא, וכמת שהיא טמא באהל, יש לומר שכיוון שטומאת ע"ז היא דרבנן מקישים לקולא.

משנה ספינה טהורה שכתוב דרך אניה בלב ים. **גמרא** לכאורה פשוט שאניה היא בים אלא הפסוק מלמד שמקישים אניה שהיא טהורה כים שהוא טהור, חנניה לומד שיש טומאה רק כמו שק שמיטלטל מלא וריק אך ספינה אינה מיטלטלת כלל, והנ"מ בין הטעמים היא בספינה של חרס שאם הוקש לים גם בעשויה

מחרס היא טהורה ומצד שאינו כשק אין חסרון בכלי חרס, ועוד נ"מ בספינת הירדן שנקרא בלב ים אך היא מיטלטלת מלאה וריקנית כשק, וכן אמר ר' חנינא בן עקביא שספינת הירדן טמאה שנטענת ביבשה ומורידים אותה למים.

רב יהודה אמר שרב למד ממשנה שאדם לא ימנע עצמו מבית המדרש כלל שלא הבינו טעם משנה זו עד שפירשה ר' חנינא בן עקביא, ור' יונתן אמר שאדם לא ימנע עצמו מביהמ"ד אפילו בשעת מיתה שכתוב זאת התורה אדם כי ימות באהל שיעסוק בתורה גם בשעת מיתה, ור"ל דורש את הפסוק הזה שדברי תורה מתקימים במי שממית עצמו עליהם.

דף פד רבא אמר לדעת חנניה שגם כשהספינה מיטלטלת רק על שוורים זה נקרא מיטלטל, שהמשנה אומרת בכלים ג' עגלות הן: העשויה כקתדרה שמוקפת מג' צדדים טמאה מדרס, העשויה כמיטה מטמאה במת, העשויה מאבן, טהורה, ולר' יוחנן אם יש בה כדי לקבל רימון טמאה במת, ג' תיבות הם: אם פתחה מצדה מטמאה מדרס, פתחה מלמעלה טמאה במת, תיבה שבאה במדת מ' סאה טהורה ורואים שפתחה למעלה טמאה אפילו שהיא מיטלטלת רק ע"י שוורים.

שנו בברייתא שלת"ק מדרס כלי חרס טהור ולר' יוסי אף ספינה, ומבאר רב זביד שמדרס כלי חרס טהור אך טמא במגעו וספינה מחרס טמאה ור' יוסי מטהר ספינה, ורב פפא דוחה א"כ מדוע ר' יוסי כתב אף הרי גם ת"ק לא טיהר כלי חרס ממגע, ורב פפא מפרש שמדרס כלי חרס טהור ומגעו טמא ושל עץ טמא בין מדרס בין מגע, וספינת ירדן טהורה, ור' יוסי אמר שאף ספינה טמאה כחנניה, ומה שמדרס חרס טהור לומדים מהפסוק ואיש אשר יגע במשכבו כמו שהוא נטהר במקוה כך משכבו, וחרס שאין לו טהרה במקוה לא נטמא במשכב, ואצל ר' ישמעאל למדו מהפסוק כמשכב נתתה יהיה לה כמו שהיא טהורה במקוה כך משכבה הוא רק במה שיש לו טהרה במקוה למעט כלי חרס שאין לו טהרה במקוה, ור' אילעא מקשה ממה שהברייתא לומדת שמפץ נטמא במת **עמוד ב** מק"ו מטומאת זב שטהור בו פכים קטנים ובכ"ז הם טמאים במת ויש טומאת משכב במפץ למרות שאין לו טהרה במקוה שאין טהרה בפשוטי כלי עץ שהם לא כלולים בכלי מדין, ור' חנינא חילק שבמפץ יש טהרה במינו בשאר כלי עץ, ואמר לו ר' אילעא רחמנא יצילנו מדעתך, אמר לו אדרבה שיצילנו מדעתך, שיש לדרוש את הפסוק ואיש אשר יגע במשכבו ועוד נאמר וכל המשכב אשר ישכב עליו הזב ואם יש במינו טהרה אף שאין בו טהרה הוא נטמא במשכב, ואם אין במינו טהרה כלל אין טומאת משכב, רבא לומד שמדרס כל חרס טהור מהפסוק וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא משמע שאם יש צמיד פתיל עליו טהור אף שהוא יחדו לאשתו נדה.

משנה ערוגה שיעור זריעתה ללא כלאים היא ו' טפחים וזורעים ה' זרעונים ד' בכל פינה ואחד באמצע שכתוב כי כארץ תוציא פריה וכגנה זרועיה תצמיח ולא כתוב זרעה. **גמרא** רב יהודה מסביר את הלימוד מהפסוק מהמלה תוציא לומדים א' צמחה א' זרועיה ב' תצמיח א' וביחד חמשה,

דף פה ורבנן שיערו שה' זרעים בו' לא יונקים יחד, וכמו ר' חיא בר אבא בשם ר' יוחנן דרש את הפסוק לא תשיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים, וכמו שר"ש בר נחני דרש בשם ר' יונתן שזה נאמר על יושבי החורי שכתוב עליהם יושבי הארץ, ולא שאינם יושבי רקיע, אלא שבקיאים בישובה של הארץ ואומרים קרקע זו מתאימה לזית זו לגפנים וזו לתאנים, וחורי שמריחים את הארץ, ומה שכתוב חוי אמר רב פפא שהם טועמים הארץ כנחש ור' אחא בא יעקב מפרש שהם נעשו בני חורין מנכסיהם.